

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАЙ СЕКЦЫІ САВЕЦКАГА КАМІТЭТА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ

80 (765)

Кастрычнік 1963 г.

Год выдання 9-ы

БЕЛАРУСЬ прапануе:

Пан старшыня!
Панове дэлегаты!
Наша сесія сабралася ў аб-
станоўцы, калі ёсць рэальныя
перспектывы далейшага змяк-
чэння міжнароднай напружа-
насці. Увесь свет з палёгкай
уздыхнуў, калі 5 жніўня г. г. у
Маскве быў падпісаны Дагавор
аб забароне выпрабаванняў
ядзернай зброі ў атмасферы, у
касмічнай прасторы і пад вадой.
Гэту вестку з радасцю сустрэ-
лі ўсе народы свету.

Пытанне аб вайне або мір-
ным суіснаванні стала карэн-
най праблемай сусветнай палі-
тыкі. Пытанне цяпер стаіць
так: альбо працяг «халоднай
вайны», гонкі ўзбраенняў і,
урэшце, развязанне тэрма-
ядзернай вайны, альбо ўсеагуль-
нае прызнанне прынцыпаў мір-
нага суіснавання і ўсталяванне
на гэтай аснове трывалага мі-
ру. Няма сумнення ў тым, што
ўсе народы ў перажываемы на-
мі адказны перыяд хочучь міру,
а не вайны. У гэтых умовах
Арганізацыя Аб'яднаных На-
цый павінна зрабіць усё магчы-
мае, каб задаволіць або, пры-
намсі, садзейнічаць задаваль-
ненню імкненняў народаў да
міру. Маскоўскі дагавор — пер-

**З выступлення кіраўніка дэлегацыі БССР
К. КІСЯЛЁВА ў агульнай дыскусіі на пленарным
пасяджэнні XVIII сесіі Генеральнай Асамблеі ААН**

шы крок у гэтым напрамку,
адобраны ўжо больш як 100
дзяржавамі.

Галоўная задача, якая стаіць
цяпер перад усім міралюбівым
чалавецтвам, — гэта папярэ-
джанне тэрмаядзернай вайны,
умацаванне мірнага суіснаван-
ня дзяржаў з розным грамад-
скім ладам. Беларуская ССР
разам з іншымі сацыялістычнымі
краінамі прымае канкрэтныя
меры для ажыццяўлення гэтай
высакароднай задачы.

Наша дэлегацыя ўважліва
вывучыла даклад Камітэта 18-ці
дзяржаў па разбраенню, які з
перапынкамі засядаў на праця-
гу гэтага года ў Жэневе. Камі-
тэт правёў ужо сотні пасяджэн-
няў, а рэальных поспехаў у яго
рабочы пакуль не відаць. Пера-
гаворы па-ранейшаму вядуцца
ля самых вытокаў праблемы
разбраення. З матэрыялаў Камі-
тэта 18-ці відаць, што пады-
ход да асноўных артыкулаў Да-
гавору аб усеагульным і поў-
ным разбраенні з боку СССР,
ЗША і Англіі пакуль такі роз-
ны, што яны не прыйшлі да
згоды ні па аднаму з разгля-
даемых асноўных пытанняў, ня-
гледзячы на ўсе намаганні са-
цыялістычных і нейтралісцкіх
краін.

Горы смяротнай зброі, на
жаль, працягваюць імкліва рас-
ці. Калі ААН будзе не ў сілах
спыніць гэты працэс, то магчы-
мы катастрофічны абвал, які
прывядзе да гібельнага мільё-
наў людзей і знішчэння кала-
сальных матэрыяльных і куль-
турных каштоўнасцей. Гонка
ўзбраенняў, у якіх бы краінах
і ў якіх бы размерах яна ні
праводзілася, атручвае міжна-
родную атмасферу, уносіць раз-
лад, падазрэнні і адкрытую ва-
рожасць у адносіны паміж дзяр-
жавамі, быццам камень на шыі,
цягне чалавецтва ад міру і зго-
ды ў бяздонне вайны. Як вядо-
ма, праблема разбраення аб-
мяркоўваецца ў ААН ужо 17
гадоў. Мне, як удзельніку ўсіх
васемнаццаці сесій Генеральнай
Асамблеі, з горыччу даводзіцца
канстатаваць, што за гэты час
узбраенні не скараціліся ні на
адзін патрон, ваенны бюджэ-
ты не зменшыліся ні на адзін
долар.

Мы з задавальненнем адзна-
чаем, што ў карысць ідэі раз-
браення выступае ўсё больш
адказных дзеячоў заходніх
краін. Мы вітаем заяву, зробле-
ную тут прэзідэнтам Злучаных
Штатаў панам Кенэдзі, аб маг-
чымасці кінуцца «па крутой і
цяжкай сцежцы да ўсеабдым-
нага разбраення». Мы вітаем
заявы на карысць ідэі раз-
браення, зробле-
ныя прадстаўні-
камі іншых кра-
ін, і лічым, што
цяпер — самы
час перайсці ад
добрых слоў да
добрых спраў.

Ключ да ўсіх
проблем.

«Кенэдзіен трыбюн»,
Таронта.

У гэтых адносінах добрую
магчымасць адкрывае новая іні-
цыятыва Савета Саюза аб
скліканні ў першым паўгоддзі
1964 года нарады кіраўнікоў
урадаў дзяржаў, якія ўвахо-
дзяць у Камітэт 18-ці па раз-
браенню.

Дэлегацыя Беларускай ССР
ад імя свайго ўрада з задаваль-
неннем падтрымлівае і іншыя
канструктыўныя прапановы Са-
вета Саюза, выкладзеныя пер-
ад Асамблеяй 19 верасня г. г.
міністрам замежных спраў
СССР А. А. Грамыкам. Гутар-
ка ідзе, перш за ўсё, аб гатоў-
насці Савета Саюза ўрада згадзі-
цца з тым, каб абмежаваная
колькасць міжквантэнталь-
ных, проціракетных і проціпа-
ветраных ракет заставалася ў
распарадкі СССР і ЗША
на іх уласнай тэрыторыі аж да
канца трэцяга этапу, гэта зна-
чыць да завяршэння ўсёй пра-
грамы разбраення. Гэта гатоў-
(Заканчэнне на 2-й стар.)

КАРЫКАТУРЫСТЫ КАМЕНЦІРУЮЦЬ ПАЛІТЫЧНЫЯ ПАДЗЕІ

Першы крок на цярністым шля-
ху.

«Тат», Франкфурт-на-Майне.

Апошні час каланіялізму.
«Алхемейн хандэлсбад»,
Амстэрдам.

Ключ да ўсіх
проблем.

«Кенэдзіен трыбюн»,
Таронта.

Асenni Мінск.

МАСКОЎСКІ ДАГАВОР УКАЗВАЕ ШЛЯХ

Г. АКУЛЕВІЧ, сакратар Федэрацыі рускіх канадцаў

Дагавор аб частковай забароне ядзерных вы-
прабаванняў з'явіўся для ўсіх міралюбівых сіл
свайго роду верставым слупом на доўгім
і цяжкім шляху. Гэты слуп служыць указальнікам,
што нейкі адрэзак шляху пройдзены.

Цяжкасць барацьбы за мір у нашай краіне
заклучаецца ў тым, што для супрацьдзеяння ёй
мабілізаваны магутныя сродкі прапаганды: друк,
радыё, тэлебачанне, кіно і шматлікія іншыя спо-
сабы «распаўсюджвання ідэй». Многія пісьмен-
нікі, мастакі, вучоныя таксама мабілізаваны і
куплены для таго, каб збіваць з правільнага
шляху рух прыхільнікаў міру, паклёпнічаць на
яго.

Прапаведнікі вайны заўсёды ўбіраюцца ў тогу
міратворцаў. Але страх перад сацыялізмам, ня-
навісць да яго падаўляюць у іх усё іншыя па-
чучці.

Прапаганда супраць руху за мір, вядома, дае
сякія-такія вынікі. Значная колькасць простых
людзей іншы раз верыць, што так званамы
«вольнаму свету» пагражае небяспека агрэсіі з
боку Савета Саюза, што камуністы нібы
спяць і бачаць час, калі яны нападуць на заходні
свет, што ўсе прыхільнікі міру, а тым больш усе
камуністы (у тым ліку і канадскія), «агенты за-
межнай дзяржавы», што магутнасць Злучаных
Штатаў выратуе Канаду ад разбурэння і што
ядзерная вайна не такая ўжо страшная: у ёй Са-
вецкі Саюз будзе абавязкова знішчаны.

Асноўнае ў гэтай лініі прапаганды вядома, ло-
зунг аб уяўнай небяспецы агрэсіі з боку СССР.

Так праводзіцца псіхалагічная апрацоўка на-
сельніцтва, падрыхтоўка яго да прыняцця тэрма-
ядзернай вайны. Гэта адна з састаўных частак
тайны, «у якой вайна нараджаецца». Канадскі на-
род, як, між іншым, і народ ЗША, доўгі час блу-
каў у зачараваным коле.

Патрэбна было моцнае ўзрушэнне, каб аб-
дзіць народ ад гіпнозу, прымусяць яго зірнуць на
свет здаровымі вачыма.

Адно з такіх узрушэнняў мела месца ў кастрыч-
ніку 1957 года, калі ў СССР быў запушчаны
першы штучны спадарожнік Зямлі. Затым —
касмічны палёт Юрыя Гагарына.

Да таго часу буржуазная прапаганда краіны
ставілася да ўсяго савецкага з высакамернай па-
гардай. Апамятаўшыся ад ашаламляльнага ўдару,

яна стала тлумачыць, быццам спадарожнік зроби-
лены рукамі нямецкіх вучоных, захопленых рускі-
мі. Аднак палёт Юрыя Гагарына не пакінуў каме-
ня на камені ад падобнага «тлумачэння». Узру-
шэнне аказалася поўным. У корані змянілася
ўяўленне аб савецкай тэхнічнай і навуковай дум-
цы, аб савецкай сістэме адукацыі. Газеты паве-
дамлялі, што сотні канадскіх вучоных пачалі вы-
вучаць рускую мову.

Самападкормліванне прапаганды з прычыны
агрэсіўнасці СССР адбылася на працягу паўтара
дзiesiąтка год. Яно пакінула глыбокае кляймо
ў свядомасці многіх. Трэба было грунтоўнае ўзру-
шэнне, каб паказаць ашуканства.

Такім узрушэннем для шырокіх пластоў канад-
скага народа быў крызіс у Карыбскім моры. Ка-
надцы адчулі на сабе гарачае дыханне тэрма-
ядзернай вайны. Калі ў тыя грозныя кастрычніч-
кія дні 1962 года мір вісеў на валаску, усе прыз-
налі, што разважнасць Савета Саюза, яго па-
лучцё адказнасці за лёс чалавецтва папярэдзілі
катастрофу.

Другой падзеяй, якая аказала глыбокі выцвер-
жальны ўплыў на ўвесь наш народ, было заклю-
чэнне Дагавору аб частковай забароне выпраба-
ванняў ядзернай зброі. Гэты дагавор выбівае
глубу з-пад ног хлуслівых прапагандыстаў.

Канадцаў здзіўляе пазіцыя кітайскага ўрада
ў адносінах дагавору. Змагары за мір лічаць, што
забарона ядзерных выпрабаванняў садзейнічае
паслабленню міжнароднай напружанасці. Што ж,
кіраўніцтва КНР не хоча гэтага? Інакш і не вытлу-
мачыш іх лініі.

...У лагерах лесарубаў на поўначы Канады ў
свой час быў звычай: калі хто-небудзь вечарам
не вяртаўся ў лагер, дзяжурны пачынаў біць
у абрубак стальной рэйкі. Звон дапамагаў таму,
хто заблудзіў, знаходзіць дарогу дамоў. І як бы
чалавек ні быў стомлены, які б перашкоды не
паўставалі на яго шляху, у яго заўсёды хапала
сіл дайсці да лагера. Ён ішоў на гук і быў упэў-
нены, што ідзе ў правільным напрамку. У любой
справе самае страшнае — згубіць арыентыроўку.

Я ўспомніў гэты звычай, каб падкрэсліць: ма-
скоўскі дагавор — гэта не толькі верставы слуп,
але і ўказальнік напрамку. Ён надае сілы бараць-
бітам за мір.

Таронта, верасень.

БЕЛАРУСЬ прапануе:

(Пачатак на 1-й стар.)

насць — новы крок насустрач заходнім дзяржавам, які сведчыць аб шчырым жаданні Саюза ССР выключыць тэрмаядзерную вайну з жыцця чалавечага грамадства.

Далей К. Кісялёў гаворыць, што Арганізацыя Аб'яднаных Нацый павінна ўдзяліць сур'ёзную ўвагу практычнай распрацоўцы эканамічнай праграмы ўсеагульнага і поўнага раззбраення. Зусім відавочна, што інтарэсам міру адпавядала б таксама ажыццяўленне прапановы Савецкага Саюза аб замарожванні ваенных бюджэтаў або, што яшчэ лепш, аб скарачэнні іх.

Я заяўляю тут ад імя ўрада Беларускай ССР, што наша рэспубліка выступае і працягне выступаць прыхільнікам бяз'ядзерных зон у Афрыцы, Азіі і Лацінскай Амерыцы, у Міжземнамор'і, у раёнах Ціхага акіяна, Цэнтральнай і Паўночнай Еўропы, Балтыкі, Балкан і ў іншых раёнах.

Беларускі народ занепакоены тым, што ў свеце пакуль няма адзінага ў пытаннях аб нераспаўсюджванні ядзернай зброі. ААН прыняла рад надронных рэзалюцый наконт гэтага, але падзеі назаўважваюць, што адных рэзалюцый мала. Да гэтага часу не зняты з парадку дня небяспечныя планы стварэння так званых шматбаковых ядзерных сіл НАТО. Вядома, што гэтыя планы могуць выклікаць ланцуговую рэакцыю. Многія дзяржавы к 1970 году будуць мець уласную ядзерную зброю. Цяжка пераацаніць вынікі, да якіх

прывядзе ўсё свет распаўсюджанне ядзернай зброі.

Беларускі народ добра ведае гора, якое прыносіць з сабой вайна. У выніку другой сусветнай вайны наш народ з 10 мільёнаў насельніцтва страціў 1,5 мільёна чалавек і больш як палову сваіх нацыянальных багаццяў, амаль у кожнай сям'і ёсць такія, якія не вярнуліся з вайны. Вось чаму беларускі народ рашуча выступае супраць гонкі ўзбраенняў, супраць падрыхтоўкі новай сусветнай вайны.

Мір, — гаворыць далей тав. Кісялёў, — агульнае, непадзяльнае дабро. Не можа быць трывалася міру, пакуль існуюць ачагі агрэсіі, насілля і несправядлівасці. Усё большы непакое ў беларускага народа выклікае працяг мілітарызацыі Федэратыўнай Рэспублікі Германіі, што стварае няўстойлівае становішча ў Еўропе. Парушаны і адкрыта парушаюцца ўсім вядомым Патсдамскія пагадненні ад 2 жніўня 1945 года, пад якімі сталіць подпісы прадстаўнікоў Вялікабрытаніі, ЗША і СССР.

Атамная зброя ФРГ з'яўляецца сур'ёзнай небяспекай для ўсяго чалавецтва. Пра гэта пераканаўча сведчыць вопыт XX стагоддзя. Вось чаму ўсе міралюбівыя народы павінны своечасова ўтаймаваць заходнегерманскіх рэваншыстаў.

Улічваючы важнасць мер па аслабленню напружанасці ва ўзаемаадносінках паміж дзяржавамі, наша дэлегацыя падтрымлівае прапанову Румынскай Народнай Рэспублікі, выкладзеную тут 25 верасня г. г. мініст-

рам замежных спраў Манеску, аб уключэнні ў парадок для гэтай сесіі пытання «Дзеянні на рэгіянальнай аснове, накіраваныя на паліпшэнне ўзаемаадносін паміж еўрапейскімі дзяржавамі з рознымі сацыяльнымі і палітычнымі сістэмамі».

Маскоўскі дагавор стварыў неабходны перадумовы для папярэджання гонкі ўзбраенняў у космасе. Для таго, каб космас сапраўды служыў вялікім задачам прагрэсу ў інтарэсах усяго чалавецтва, неабходны новыя канструктыўныя крокі. На думку беларускай дэлегацыі, істотным крокам у напрамку ператварэння космасу ў сферу міру і супрацоўніцтва з'яўляецца апошняе прапанова Савецкага Саюза дамовіцца аб забароне вываду ў космас аб'ектаў з ядзернай зброяй на борце.

Далей К. Кісялёў спыняецца на пытаннях тэрора і рэпрэсіі ў адносінках да карэннага насельніцтва некаторых яшчэ існуючых калоній у Афрыцы з боку каланізатараў Партугаліі і Паўднёва-Афрыканскай Рэспублікі. Глава дэлегацыі Беларускай ССР прыводзіць далей факты, якія сведчаць аб правядзенні каланізатарамі ў адносінках да карэннага насельніцтва палітыкі расавай дыскрымінацыі, генацыду і апартаіду.

Потым К. Кісялёў спыняецца на падзеях у Паўднёвым В'етнаме, якія прыцягнулі да сябе ўсеагульную ўвагу і вы-

клікалі абурэнне сусветнай грамадскасці. Ён гаворыць, што Беларускай ССР рашуча асуджае рэпрэсіі супраць мірнага насельніцтва Паўднёвага В'етнама і падтрымлівае справядлівае патрабаванне в'етнамскага народа аб мірным аб'яднанні краіны, аб неадкладным вывадзе амерыканскіх войск з яе тэрыторыі.

Працягваючы сваё выступленне, К. Кісялёў сказаў, што цяпер, калі адкрыліся перспектывы да больш цеснага супрацоўніцтва ўсіх краін, неабходна ізаляваць рэакцыйныя сілы, якія перашкаджаюць мірнаму суіснаванню народаў. У гэтых умовах вялікая і адказная роля выпадае на Арганізацыю Аб'яднаных Нацый, якая павінна працаваць значна лепш, больш актыўна і эфектыўна. Нельга дапусціць ператварэння ААН ні ў пасіўнага рэгістрара міжнародных падзей, ні ў зброю якой-небудзь групоўкі, якая выкарыстоўвала б яе ў сваіх інтарэсах. ААН створана для ўсіх народаў і павінна выказаць надзею ўсіх народаў. Важным крокам у паліпшэнні дзейнасці ААН была б поўная яе універсальнасць. Нецярпіма такое становішча, калі Кітайскую Рэспубліку ўсё яшчэ адхіляюць ад удзелу ў рабоце ААН.

Мірнае суіснаванне прад'яўляе аднолькавы патрабаванні да ўсіх дзяржаў — малых і вялікіх — нягледзячы на тое, што вялікія дзяржавы нясуць асаблівую адказнасць перад гісторыяй. Адно з асноўных патрабаванняў мірнага суіснавання — павага суверэнітэту дзяржаў, правоў народаў на свабоднае выбаранне той ці іншай палітычнай і сацыяльнай сістэмы. На жаль, гэта патрабаванне выкон-

ваецца далёка не ўсімі дзяржавамі. Трагічныя канфлікты, што адбываюцца ў свеце, ачагі напружанасці, якія захоўваюцца, пастаянна напамінаюць нам пра гэта. Наша арганізацыя павінна зрабіць вывад з падзей мінулага года, калі ігнараванне вялікай дзяржавай суверэнных правоў малой краіны паставіла свет на край бездані — усеагульнай тэрмаядзернай вайны.

У сувязі з гэтым наша дэлегацыя зноў звяртае ўвагу сусветнай грамадскасці на тыя небяспечныя маневры, якія ўсё яшчэ робяцца ў адносінках да кубінскага народа. Падзеі пацвярджаюць, што маюць месца не толькі правакацыйныя заявы па адрасу Кубы, накішталі нядаўнія заявы «амерыканскага легіёна» ў Майамі, але і дзеянні, што парушаюць суверэнітэт Кубы, ушчамляюць яе правы.

Выбраны Кубай шлях развіцця і сацыяльных пераўтварэнняў з'яўляецца ўнутранай справай кубінскага народа, і ніхто не мае права ўмешвацца ў яго справы. Дэлегацыя Беларускай ССР патрабуе пакласці канец актам эканамічнай і ваеннай агрэсіі супраць Кубы.

Беларускі народ глыбока верыць у вялікія магчымасці чалавечага розуму. Станоўчыя перамены, што адбываюцца цяпер у свеце, падзялілі ўсё чалавецтва на пераважную большасць прыхільнікаў міру і прагрэсу і нікчэмную кучку ашалелых палітыканаў, якія, накішталі скарпіёнаў, гатовы ўчыніць забойствы і самазабойствы. Абавязак усіх сумленных людзей — ізаляваць сілы агрэсіі і вайны, умацаваць мірнае суіснаванне паміж народамі, ва ўмовах якога чалавецтва зможа вырашыць усе свае праблемы.

У ГОНАРА НАШАГА КРАЮ...

У цудоўны вераснёўскі ранак — звычайны ранак сёлетняй залатой восені да перона аднаго з чыгуначных вакзалаў аднаго з буйнейшых гарадоў свету падышоў экспрэс. На перон хутка высіпалі пасажыры. Сустрэчы, сяброўскія поціскі рук, абдымкі, пацалункі... Горад гэты — сталіца Савецкага Саюза Масква. А вакзал — вакзал заўсёгда Беларускай, бо ён звязвае цэнтр нашай краіны з Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікай.

Сярод тых, хто прыхаў у гэты дзень экспрэсам «Масква — Мінск», які, дарэчы, дастаўляе мінчан у Маскву ўсяго за дзесяць з нечым начных гадзін, члены і саветнікі ўрадавай дэлегацыі БССР, якая накіроўваецца ў Нью-Йорк на чарговую сесію Генеральнай Асамблеі ААН. Беларускія дыпламаты сышлі з поезда, па-сяброўску паціснулі рукі сустрэкаючым.

Усё адбылося проста, дзелавіта, звычайна. Але задумаемся на хвіліну: ці магло такое адбыцца, напрыклад, якіх-небудзь пяцьдзесят гадоў назад? Сёння, напярэдадні сорокшостай гадавіны Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, з асаблівай радасцю адчуваеш усю веліч і значэнне, на першы погляд, здавалася б, звычайных фактаў, падзей, з'яў, усё тое, што стала магчымым толькі пры Савецкай уладзе, толькі ў адзінай братняй сям'і народаў СССР.

Дзякуючы Вялікаму Кастрычніку, беларусы атрымалі сваю дзяржаўнасць, атрымалі магчымасць гаварыць і пісаць на роднай мове, развіваць сваю эканоміку, культуру, навуку, мастацтва. Беларуская ССР з'яўляецца раўнапраўным членам ААН, яе прадстаўнікі прымаюць удзел у многіх міжнародных арганізацыях, агенцтвах, камісіях, кангрэсах, з'ездах, канферэнцыях...

Думкі і пачуцці мільёнаў грамадзян Савецкай Беларусі вельмі ярка выказаў народны паэт Янка Купала, калі ён пісаў: «Царскія сапраці ўсяляк імкнуліся задушыць беларускае слова. Мая першая кніжка «Жалейка» была канфіскавана, а выдаўцу яе выклікалі ў суд. Сапраўдная мая творчая дзейнасць пачалася толькі пасля Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Ленінская нацыянальная палітыка дала майму народу, побач з іншымі народамі нашай Радзімы, дзяржаўнасць. У Савецкай Беларусі росквіт культуры такі магутны, пра які я і не мог сніць у дарэвалюцыйныя часы».

Усе велічныя дасягненні ў народнай гаспадарцы і ў культуры Беларускай ССР — яркае сведчанне моцнай, шчырай і плённай дружбы ўсіх народаў Савецкага Саюза, а таксама сяброўскай дружбы народаў нашай краіны з усім сацыялістычным лагерам.

Пераканацца ў гэтым можам тут жа, у Маскве, варта толькі спусціцца ў метро і накіравацца на Выстаўку дасягненняў народнай гаспадаркі СССР. Пачынаем сваё падарожжа з адной з прыгажэйшых станцый Маскоўскага метрапалітана — са станцыі «Беларуская-кальцавая». Пачуццё вялікай радасці і гонару ахоплівае кожнага беларуса, калі ён, апынуўшыся ў Маскве, бачыць гэты казачны белакамны падземны палац, названы імем яго рэспублікі.

У павільёне Беларускай ССР на ВДНГ шмат экспанатаў, стэндаў, дыяграм, партрэтаў, і ўсе яны гавораць пра вельмі многае, вельмі значнае... Мы хацелі ўбачыць і адчуць узровень тэхнічнага прагрэсу ў былой «апатнай» Беларусі? Калі ласка! Не кожная з развітых капіталістычных краін пахваліцца такімі найдакладнейшымі прыборамі, як электронна-прамянёвы нізкачастотны асцыляграф, універсальны выпрабавальнік радыёэлементу, прыбор для пошукаў арматуры ў жалезабетонных вырабах. Сусветную славу заваявалі магутныя аўтамабілі — нашы «МАЗы» і «БелАЗы», трактары «Беларусь», металарэзныя станкі мінскай і віцебскай марак, матацыклы і веласіпеды, [Заканчэнне на 4-й стар.]

НОВЫЯ КАРПУСЫ

На шклозаводзе «Нёман» уступіў у эксплуатацыю новы вытворчы корпус, дзе размясціўся цэх выпрацоўкі. У ім устаноўлена найноўшае абсталяванне. Механізаваны дастаўка і засыпка сыравіны ў печы, прыёмка прадукцыі і іншыя аперацыі. І ўсталяваны клопаты і аб бытавых умовах рабочых. Да іх паслуг — душавыя ўстаноўкі, гардзёб, пакой адпачынку. Побач расце яшчэ адзін будынак цэха апрацоўкі шклянога посуду.

Расшыраецца жыллёвае будаўніцтва. Сёлета рабочыя і служачыя прадпрыемства атрымаюць яшчэ адзін 48-кватэрны дом.

М. ВАСІЛЕЎСКІ.

ІХ БЫЛО СЕМНАЦЦАЦЬ

Гэта было ў 1943 годзе. Калі вёскі Клецішча ў Лаўскім лесе дарогу гітлераўцам перагаралі група смельчачоў, якой кіраваў камуніст Вінтар Драздовіч. Тут былі ўдзельнікі баёў у Іспаніі Мікалай Тартычны, камуніст Канстанцін Шытыка, Васіль Астрэйка, Рыгор Нікановіч і іншыя. Блізка падруцкіўшы карнікаў, партызаны адкрылі агонь. Фашысты кінуліся назад. З вялікімі стратамі для ворага партызаны адбілі другую, трэцюю, чацвёртую атакі. Тады немцы і паліцыя вырашылі абысці партызан. Семнаццаць чалавек за чатыры гадзіны адбілі 8 атак карнікаў. Калі не стала боепрыпасаў, Драздовіч, Цітко, Лыч, Нікановіч, Шытыка і Хартановіч кіну-

ліся ў рукапашную сутычку і па-геройску загінулі.

Так семнаццаць удзельнікаў засады адцягнулі на сябе значныя сілы карнікаў і далі магчымасць эвакуіраваць партызанскі шпіталь. На другі дзень у сталве кулямэта Цітко знайшлі запіску, у якой было напісана: «Гінем, але фашысты не прайшлі. Просім усіх нас лічыць камуністамі і камсамольцамі».

На могілках у Клецішчах узвышаецца манумент. Сюды часта прыязджаюць калгаснікі, рабочыя прадпрыемстваў, служачыя, каб ушанаваць памяць герояў.

М. СЯУРУК.

Капыльскі раён.

Шырокае будаўніцтва вядзецца ў калгасях і саўгасях Віцебчыны. У саўгасе «Старасельскі» Віцебскага раёна прыступілі да будовы цэнтральнай сямлібы. Тут узводзяць двух- і трохпавярховыя жылыя дамы, будуюцца дом культуры, дзіцячы сад, балюіца і іншыя грамадскія памяшканні. НА ЗДЫМКУ ЗВЕРХУ — будова цэнтральнай вуліцы. (Фота Г. Усламава).

НА ЗДЫМКУ УНІЗЕ — новы дом культуры ў калгасе «Новы шлях» Верхнядзвінскага раёна. У ім глядзельная зала на 250 месцаў, з бібліятэкай, чытальняй залой, накоем для гульні і стацыянарнай кінастасмоўкай. Апрача клуба, пабудаваны ў гэтым годзе новыя праўленне калгаса, сельмаг, многа жылых дамоў, фермы. (Фота П. Плушца).

СУСТРЭЧА ПАПЛІЧНІКАЎ ГЕРАІНІ

Работнікі Пінскага дома культуры і Пінскага краязнаўчага музея правялі цікавы вечар, прысвечаны 60-годдзю з дня нараджэння Веры Харужай.

Першае слова было прадстаўлена братай Веры Харужай Васілю Захаравічу Харужаму.

Захар Філімонавіч Паплаўскі расказаў пра судовы працэс у Брэсце ў 1926 годзе над 31 рэвалюцыянерам.

Фаіна Рыгораўна Мільман успамінае пра гады, праведзеныя з Верай Харужай у страшнай Фардонскай турме. Пра сустрэчы з гераніяй расказаў Э. Нейман, А. Гендлер.

У атрадзе Героя Савецкага Саюза Васіля Коржа Вера Харужая змагалася разам са сваім мужам. Былы партызанскі камандзір падрабозна спыніўся на баюных подзвігах герояў.

На вечары выступілі піянеры, перапліччыцы гарадской друкарні — члены брыгады камуністычнай працы імя Веры Харужай. Яны гаварылі пра пераемнасць традыцый, пра слаўныя справы, у якіх вечно будзе жыць імя гераніні.

С. ШАПРА.

З НЕАПУБЛІКАВАННЫХ «ТВОРАЎ» ДОКТАРА СТАНКЕВІЧА

Хто б дзята ведаў, каб не яго доўгі нос? Ніхто іншы, як самі бегуны, раззванілі па ўсім свеце, што «ў іх літаратуры нічугусенькі няма». Не прастае нацыянальнае зерне на экзальнай глебе. Праўда, у апошні час А. Акула значна папоўніў скарб бегунацкага «творыва» апавесцю «Змагарныя дарогі». Але і гэта кропля ў моры, каб паказаць шлях змагароў ад Масквы да Нью-Йорка і Таронта.

А матэрыялы ёсць, толькі капанні. Нядаўна мы капанулі архівы за гады акупацыі Беларусі і жахнуліся: колькі неапублікаваных твораў!

Шмат тут рукапісаў вядомага бегунацкага літаратара Станіслава Станкевіча.

Наогул Станкевіч многа напісаў і пад сваім і пад чужым прозвішчам. Сам ён неяк «скромна» прызнаўся, што адзін зрабіў для навукі і літаратуры за мяжой больш, чым усе вучоныя і пісьменнікі Савецкай Беларусі. Але, на жаль, тое, што Станкевіч стварыў у 1941—45 гг., не ўбачыла свету. А варта пазнаёміць нашых чытачоў з гэтай бегунацкай спадчынай.

Хоць творы літаратара і вучонага, доктара Станкевіча ў гэты перыяд маюць зусім новую, нязвычайную форму, форму загадаў і даносаў, але гэта ніколі не зніжае іх вартасці як дакументаў. Вось, напрыклад, «Загад № 115 па ўправе Барысаўскага раёна ад 30 снежня 1942 года». У ім начальнік Барысаўскага раёна шчодро раздае ўзнагароды сваім падуладным «за шчырае супрацоўніцтва з нямецкімі ваеннымі часцямі».

Які вялікі сэнс у гэтых кароткіх, але выразных радках. А якія гучныя словы — «шчырае супрацоўніцтва». Адразу відаць рука літаратара.

Кожнаму, хто трапіў у загад № 115, залічвалася як заслуга «шчырае супрацоўніцтва» з акупацыйнымі ўладамі, «добрыя вынікі ў выкананні распараджэнняў нямецкіх ваенных уладаў», «актыўны ўдзел у барацьбе супраць партызан» і ўзнагарода ў 500 рублёў.

Прачытаўшы такі твор пана Станкевіча і атрымаўшы ад яго 500 рублёў, старасты і паліцаі яшчэ з большай шчырасцю стараліся выконваць загады акупантаў.

Які быў вынік гэтай шчырай працы, вядома. Сотні тысяч вывезеных на нявольніцкую працу ў Германію, кінутых у засценкі канцэнтрацыйных лагераў, у лё-

Яшчэ адзін «твор» — данясенне ў гаспадарчую каманду: «Пры гэтым накіроўваю адпаведна вашай просьбе справаздачу аддзела сацыяльнага забеспячэння аб яўрэйскіх рэчах на складзе».

А вось і сама «Справаздача аб адпрацы рэчаў яўрэй у на склад аддзела сацыяльнага забеспячэння гарадской управы з 8.9.41 па 1.4.42».

«Прынята адзежы і мэблі на суму ў 1 572 555 руб. 55 кап. Прададзена 976 049 руб. 48 кап. У тым ліку...»

Далей ідзе падрабязны пералік рэчаў расстрэляных у Барысаўскім гета грамадзяч. Такімі спосабамі нажывалі свае багачы сённяшнія «вызвольныя змагары».

У Гестапа трэба перадаваць справы палітычных праступкаў (партызаны, камунізм, супраціўняцкая агітацыя, сабатажы і інш.), а таксама буйныя кримінальныя праступкі. Усе ж драбнейшыя кримінальныя праступкі вырашаюцца Старшынёй воласці і перасылаюцца Раённай паліцыя для вырашэння, далі іх даслаць для вышэйшых інстанцый у паліцыю імянах турму. Бургмістр гораду Барысава пераслае Гарадск-а справы неасрэдна ў Паліцыю Камандатуру, паліцыя Гэстапа і Упраў. Гэтую злішнюю інфармацыю толькі кожную суботу п'ясыма, выданы іменны спіс пакараных і род кары, і таксама прычыну наляжэння кары... і подпіс: Станкевіч.

Начальнік Барысаўскага Раёна — Д-р Ст. СТАНКЕВІЧ

Хі турмаў. Як бачыце, творы Станіслава Станкевіча мелі свой уплыў.

Другім, не менш цікавым з'яўляецца твор, на першы погляд, з праявімай назвай «Пасылка работнікаў у Нямеччыну». Ён таксама, як і іншыя творы доктара Станкевіча, мае форму загада.

«Справе пасылкі работнікаў у Нямеччыну, неабходна ўдзяліць асаблівую ўвагу», — піша бургмістр-літаратар... Падкрэсліўшы тую вялікую карысць, якую будуць мець беларусы, працуючы на немцаў, Станкевіч працягвае: «Людзі, высланыя ў Нямеччыну, прыгледзяцца да нямецкага жыцця з заходняй культурай». Слова «высланыя» ў гэтым сказе хоць і супярэчыць таму, што піша аўтар у пачатку загада, але гэта не змяняе сэнсу таго, што было ў час гітлераўскай акупацыі. Высылалі, вядома, бо хто ж паедзе на катаргу добраахвотна, нават калі яму абяцаюць залатыя горы?

Акупанты на нашай зямлі мелі вельмі многа працы і клопатаў. Станкевіч бачыў гэта і блізка ўспрыняў да сэрца іх сардэчных перажыванняў за гітлераўцаў з'явіўся класічны твор «Пакаранне за дробныя праступкі».

«Часта здараецца, — чытаем у гэтым творы, — што старшыні воласцяў і службы парадку ў Барысаве справы аб дробных праступках (дробныя пакаранні і іншае) перадаюць у геста-

Гэта вельмі неадпаведна і з'яўляецца, што такія Старшыні воласцяў аднавілі на сваіх абавязках халатна. Трэба пасыліць іх у лагеры, асабліва ў асабліва цяжкіх і асабліва цяжкіх выпадках у пачатку чаргу браць імянах воласцяў... Загадана Старшынёй Воласцяў на ўсе гэта з'яўляюцца асабліва ўвагу і праціць у справе паліцыі работнікаў у Паліцыю асабліва ўвагу...»

Начальнік Барысаўскага Раёна — Д-р Ст. СТАНКЕВІЧ

па, перагружаючы апошнія работай». Папракнуўшы падначаленых, што яны «перагружаюць працай гестапа», бургмістр-літаратар загадвае: «У гестапа трэба перадаваць справы палітычных праступкаў (партызаны, камунізм, супраціўняцкая агітацыя і інш.). Апошнія радкі з асаблівай яркасцю гавораць аб цудоўным не толькі змесце, але і стылі гэтага неапублікаванага твора.

Асаблівай «гуманісцю» вызначаюцца творы Станкевіча, якія датычацца ліквідацыі гета ў Барысаве. Жанры тут самыя розныя. Сярод іх знайдзеце і суправаджальныя запіскі акупанцкім уладам, напісаныя на нямецкай мове, што сведчыць аб глыбокай эрудыцыі аўтара іх, і скрупулёзны пералік рэчаў, якія адабраны ў яўрэй у перад расстрэлам і пасля расстрэлу: вопратка, пярсцёнкі, залатыя гадзіннікі, лыжкі, каронкі, сківіцы і г. д. Выстаўлена і дакладная сума кошту нарабаванага: 1 572 555 руб. 50 кап. Паказана і сума грошай, якія пайшлі на патрэбы тых, хто цяжка працаваў пры ліквідацыі гета, каб заслушыць «добрыя вынікі ў выкананні распараджэнняў

А вось як стараўся Станкевіч настаўляць нявольнікаў у французскую Германію. У канцы загада аб «Пастаўцы работнікаў у Нямеччыну» гаворыцца: «Трэба пасылаць людзей здаровых, маладых... Загадваю старшынёй воласцяў на ўсе гэта зварнуць асаблівую ўвагу і праціць у справе пасылкі работнікаў у Нямеччыну асабліва ўвагу».

5. Wer über Partisanen spricht, lügt oder diese festhält wird eine entsprechende Belohnung erhalten und zwar nicht nur in Geld, sondern auch in Lebensmitteln. Auf diese Weise werden andere zu dieser Aktion angezogen.
6. Falls sich im Laufe Partisanenaktionen zeigen und der Vertreter des Reiches es nicht sofort der nächsten Dienststelle meldet, wird der Vertreter wie auch der Reichsverband verantwortlich vor den entsprechenden Behörden.

Радкі з даносу ў паліцыю камандатуру. У сувязі з тым, што ў раёне Барысава з'явілася многа партызанскіх атрадаў, Станкевіч раіць гестапаўцам:

«5) Асобам, якія прадставілі звесткі пра партызанці затрымалі апошніх, выдаваць адпаведную ўзнагароду як граціма, так і харчамі. Такім чынам, будзе створана зацікаўленасць да падобных акцыяў для іншых асоб».

6) За несвоечасовае данясенне аб з'яўленні партызанскіх банд у вёсцы нясуць адказнасць перад адпаведнымі ўладамі старшыня калгаса і члены праўлення».

нямецкіх ваенных уладаў. Адным словам, зроблена ўсё з такой педантычнасцю, што застаецца толькі здзіўляцца, як хутка беларус змог падладзіцца да арыяца. Талент! Вялікі талент хамелеона! Можна было б прыгадаць тут многа такіх твораў, якія гавораць аб гэтым таленце. Такія паслання, як у паліцыю камандатуру, у гестапа і іншыя, напісаны ўжо ў форме даносаў. Але хопіць і гэтага. Прыгадаем толькі, што нядаўна аўтар

неапублікаваных твораў пачаў перабраўся на другую БАЗу. Жыве ў Нью-Йорку, і ніхто з сумленных амерыканцаў не ведае аб яго такой плённай творчасці ў тую ліхую пару, калі Савецкі Саюз, Амерыка і Англія вялі крываваую і рашучую барацьбу з гітлераўскай чумой. Можна, цяпер даведаюцца і азіяны, урэшце, яго па заслугах.
Леанід ПРОКША.

Auf Grund Ihrer Anforderung übersenden wir anbei die Rechenschaft der Fürsorgeabteilung von den Judenachen auf dem Lager.

Rayonleiter Borissov (Dr. St. Stankevitch)

RECHENSCHAFT
Von der Ablieferung der Judenachen an die Lager der Fürsorgeabteilung bei der Stadtverwaltung vom 8.9.41 bis zum 1.4.42.
Vergewisserten Bekleidung und Möbel auf eine Summe von... 1 572 555 Rub. 50 Kap.
a/ Abgegeben der Finanzabteilung 808481-70
b/ Einzahlungs-Lagerausgaben 79 69-88
Aufgabe eine Bezahlung... 464885 - 80
im Auftrage der Reichsregierung

КРАЕВУГОЛЬНЫ КАМЕНЬ

Ш ЧАСЛІВЫЯ людзі, якія не маюць надзей, бо яны не расчароўваюцца. Гэту сціплую ісціну выказаў аднойчы містэр Нік Хэйлі, які атрымаў к дню нараджэння ў падарунак ад са. сдужыўцаў кнігу. Да гэтага ў яго не было кніг, апрача чэкавай кніжкі, якая мела сумны канец, як гаварыла жонка.

Гэта была цудоўная кніга, добра выданыя важкі том! І тут жа была прыкладзена маленькая рэклама ў выглядзе прыгожай закладкі, на якой каратка і ясна выкладаўся змест гэтага славутага бестселера. Калі прачытаць рэкламу, то самога рамана можна было і не чытаць. Такім чынам, эканоміўся час. — па крайняй меры, дзесяць гадзін. А паколькі час — грошы, то тым самым і грошы эканоміліся. Але містэр Хэйлі вырашыў кніжку выклік грамадскай думцы: ён збіраўся патраціць дзесяць гадзін свайго жыцця на чытанне кнігі.

«Няхай гэта будзе ўтульны дамашні вечар, — думаў ён, вяртаючыся са службы з салідным («Не менш кілаграма пацягне!») бестселерам пад пахай. — У выдавецкай рэкламцы гаворыцца, што «У чырвонаскіх на ражне» — гэта захарная кніга для ўсёй сям'і. Вось і пачытаю ўголас жонцы і дзецям. Што можа быць мілей за ўтульны сямейны ачаг, хоць і акружаны даўгамі...»

Нік увайшоў у дом і адразу ж акунуўся ў атмасферу паўсядзённай дамашняй ідыліі.

— Віншуй! — сказала жонка і падала яму ў губы. Місіс Хэйлі з ранацы адчула ў сябе напам'яць і цяпер падарыла яго мужу на дзень нараджэння. Нікага другога падарунка яна яму не падрывала, калі не лічыць наступных слоў:

— Дарагі Нік! Не ўваходзь у гасціну, таму што там у нас ідзе сход «Таварыства пудзеляў». Ты ж ведаеш, што ўсе элегантныя жанчыны цяпер маюць пудзеляў. Ідзі на кухню і займіся прыгатаваннем абедна. Наш сход хутка скончыцца. Дарэчы, што за пакет у цябе?

— Гэта кніга, яе падарылі мне са службы, — адказаў Нік некалькі ўпаўшым голасам.

— Чаму ж ты не скажаш ім, што ў нас ужо даўным-даўно ёсць у доме кніга?

— Я гэтага не ведаю.

— Ты, відаць, наогул мала што ведаеш пра дом. Другі б муж на тваім месцы... Ну, добра, змаўчу дзеля твайго дня нараджэння.

Нік Хэйлі заняўся кухоннымі справамі, успамятаючы Еву: бадай, яна была адзінай жанчынай, якая ніколі не лараўноўвала свайго Адама з іншымі мужчынамі. Адзеўшы свой ку-

хонны халат, Нік вымыў посуд, памыў, адправаў бялізну, замясіў цеста для кекса і зачыраваў дзіцячыя панчохі, вывёў сабаку пагуляць і заадно збегав за пакушкамі; вярнуўшыся, адкрыў чатыры банкі кансерваў. Ён толькі быў сабраўся залатаць дзіцячыя штаны, як на кухню, радуючыся, забегла жонка:

— Сход скончыўся, і мы перамаглі!

— Так! Хіба ты не ведаў, што ў нас было важнае галасаванне? Вырашалася фундаментальнае пытанне расавай палітыкі ў сабакаводстве! А што ў цябе ў гэтай місцы?

— Цеста для кекса.

— Цеста? Значыць, кекс яшчэ не гатовы? Ты зусім не ду-

— Але ж у цябе зусім няма голасу, — далкатна нагадаў прыкладны бацька сямейства.

— У нашым клубе голасу і не трэба. Я буду спяваць бэдрамі, — не маргнуўшы вокам, адказала яна.

Бацька паглядзеў на Ліліян і заўважыў, што дачка і сапраўды сабралася ўначы клуб; яна была адзета намнога лягчэй, чым звычайна адзязецца яе маці, ідуць спаць. Дзяўчына паспела двойчы быць заручанай, так што мела жыццёвы вопыт.

маеш аб сям'і. Будзь ласкавы, паспяшайся. Я павінна яшчэ схапіць да суседзяў і расказаць, што табе падарылі кнігу. — Што ж раскажаш... Калі ў нас і раней была кніга ў доме...

— Я памыллася. То была суседская кніга. А цяпер у нас ёсць свая ўласная! Ну, да пабачэння, мілы Нік. Прыгатуй абед, я вельмі прагаладалася.

І місіс Хэйлі паймчалася прэч. У яе было многа важных спраў. І яна бегала па горадзе з ранацы да позняга вечара. Цяпер спыніць яе было таксама цяжка, як спускаюць пятлю на панчосе.

Муж пачаў накрываць на стол, спрабуючы ў той жа час выхоўваць дзяцей, якія сталі адзін за адным прыходзіць дамоў. Усе яны вішавалі бацьку і прасілі паесці. Двух малодшых хлопчыкаў Нік адвёў у ванну, адмыў іх крышку і тады заўважыў, што гэта суседскія дзеці. Шасцігадовы Эрол загадаў бацьку даць яму долар на кіно; васьмігадовы Дзік прыгразіў, што ўначы з дому, калі яго будуць яшчэ прымушаць хадзіць у школу; дзевяцігадовая Норма прасіла дазволу аб'явіць аб сваіх заручынах з адным хлопчыкам; трынаццацігадовы Элвіс раска- заў, што ў яго «з пахмелля галава расколавецца», і прасіў «бутылечку піўца з халадзільніка». Старейшая дачка Ліліян выказала яму сваю просьбу, і Нік здзіўлена раскрыў рот. Ліліян, якой днямі споўнілася шаснаццаць год, хацела стаць спявачкай у нашым клубе.

Да таго ж у яе былі вельмі вальнадумныя бёдры, а дзякуючы кінафілмам, якія Ліліян глядзела з асаблівай цікавасцю, яна ўжо дэталёва вучылася тэхніцы мастацкага раздзявання.

— Па! Можна нарэшце садзіцца за стол? — запытаў васьмігадовы Дзік.

— Па! Ну, адпрасуй жа мне спадыню! — усклікнула Норма.

— У халадзільніку няма больш піва, — далажыў Элвіс. Нік Хэйлі цешыўся ўтульнасцю, прастатой дамашняй абстаноўкі. Ён любіў дзяцей настолькі, што іншы раз мог памылкова пабіць або вымыць нават зусім чужога хлопчыка, калі той трапіўся яму пад руку. Але той зноў з'явілася місіс Хэйлі. Яна надзвычай здзіўлася, што стол яшчэ не накрыты к абеду.

— Я не паспеў, — апраўдваўся Нік. — Я займаўся дзецьмі.

— Займаўся? Аб чым ты гаворыш? У нас жа ёсць радыё і тэлевізар.

— Ты маеш рацыю, але ж сягоння дзень майго нараджэння...

— Слабае апраўданне, — сказала місіс Хэйлі, як адрэзала. — Ну, паспяшайся ж. Да нас зараз прыдуць госці. Яны хочучь паглядзець гэту кнігу, якую ты атрымаў у падарунак ад са службыўцаў.

Місіс Хэйлі ўнушальна паглядзела на мужа і пабегла, каб перамяніць сукенку к прыходу гасцей. А муж застаўся гаспадарыць, цешычыся дамашняй утульнасцю. Ён захаваў радасны спакой нават пасля таго, як Ліліян без дазволу накінула па-

літо і пабегла ўначы клуб. Норма вырашыла скасаваць свае заручыны, а шасцігадовы Эрол запёр у халадзільнік суседскага пудзеля.

Трынаццацігадовы Элвіс перажываў іменна той узрост, калі хлопчыкі захапляюцца героямі, калі ўпершыню няспрытна спрабуюць гаварыць басам, а шыю і вушы мыюць ужо без напамінаў. Бачачы, як завіхаецца бацька, ён сказаў:

— Слухай, старына! Што, калі мы пакінем гэтых дзяцей з мамачкай дома, а самі будзем мужчынамі і рушым удваіх у піўную?

— І я з вамі! — радасна ўсклікнуў васьмігадовы Дзік.

— І я! — закрычаў малодшы з сыноў, ад захаплення намачыўшы штаны.

Нік усміхнуўся мілым дзецям і сказаў па-бацькоўску па-вучальна.

— Вы малайцы, вы выдатныя хлопцы! Амерыка можа ганарыцца вамі. Але навошта ісці у піўную, калі можна выдатна правесці час у коле сям'і? Сям'я — гэта краевугольны камень грамадства. А дзеці — яго апора, оудучае нацыя!

У чаканні абеду дзеці апустошылі стол і цяпер былі сыты. Місіс Хэйлі не магла есці з-за сваёй вельмі вузкай сукенкі. Яна толькі выпіла бутылечку кока-колы і выкурыла сігарэту. Сам жа Нік Хэйлі згубіў апетыт, калі на лесвіцы пачуліся галасы і ў пакой увалілася адзінаццаць жанчын і трое мужчын, якія жадалі паглядзець падарунную кнігу — славы бестселера, які важыў добры кілаграм. Кожны з гасцей прасіў кнігу пачытаць, але, калі місіс Хэйлі прачытала ўголас рэкламку-анатацыю, складзеную выдаўцом, яны дружна адмовіліся ад сваёй просьбы і селі глядзець тэлевізар.

Нік завабіў двух малодшых дзяцей у спальню. Ён як след схаваў вярочную лесвіцу ў гардэробнай і пасля гэтага запёр спальню на ключ. Норма і Элвіс засталіся з дарослымі, таму што ад дзяцей іх узросту ўжо нічога не ўтойваюць, апрача татавых даходаў і маміных расходаў. Бацька перамяў посуд, вымыў штаны Эрола і панчохі дзяўчынак, вымыў да бляску ванну і вышаў да гасцей. Але ледзь ён паспеў прысеся, як місіс Хэйлі, пяшчотна прабуркатала:

— Нік, золатка маё, ці не прыгатуеш ты нам кофе? Ты ж ведаеш, я так стамілася сягоння за дзень.

Праз некалькі мінут яна папрасіла прабачэння ў гасцей і пашла на кухню, каб падагнаць свайго мужа. Але на кухні яго

не аказалася. Нік Хэйлі знік. Ён чорным ходам выбраўся на вуліцу і накіраваўся ў бліжэйшы бар, дзе і святкаваў дзень свайго нараджэння ў адзіноце. На яго раптоўна нахлынуў горкі адчай, і яму захацелася перамяніць абстаноўку. Гэта быў востры прыступ навіейшай цяжкай хваробы, ужо шырока вядомай у вядучых краінах Захаду: спецыялісты называюць яе меланхолія дамесціка, або дамашняя туга.

Місіс Хэйлі вярнулася да гасцей і са светлай усмешкай сказала:

— Нам давадзецца крыху пачакаць кофе. Мой муж, напэўна, у дзіцячым пакоі — расказвае хлопчыкам казкі. Эрол і Дзік — яшчэ такія малыя, што іх даводзіцца замінаваць казкам!

— Ах, як цудоўна! — усклікнула місіс Эвелін Рон, якая ў шосты раз была замужам. — Якая прыкладная сям'я! Правае павінны трыбуністэраў часопісы! Я заўсёды гаварыла, што цудоўная амерыканская сям'я можа служыць узорам для ўсяго свету.

У гэты час з дзіцячага пакою данёсся пераможны крык і звод разбітага шкла. Эрол і Дзік уламалі замок гардэробнай і ў момант прыладзілі вярочную лесвіцу да акна.

Праз чатыры дні Нік Хэйлі прадстаў перад судом. Пасля дзюдага разбору суд прыгаварыў яго да трыццаці долараў штрафу за тое, што ён «зрабіў замах абмежаваць свабоду двум сваім малалетнім сынам», і дадаткова да дзесяці долараў штрафу за тое, што «прычыніў сваёй жонцы душэўныя пакуты».

Зачытаўшы прыговор, суддзя ўнушальна сказаў:

— Містэр Хэйлі, вам як грамадзяніну Злучаных Штатаў трэба было б разумець, што сям'я — гэта краевугольны камень нашага грамадства...

Любіць палываць у вольны час машыніст паравознага дэпо ст. Жлобін Мечыслаў Іванавіч Ляўковіч. Нядаўна ля вёскі Ніжняя Алба на вышыні каля 30 метраў ён зойважыў вялікую драпежную птушку з першага выстралу яна была збіта. Ён аказаўся арол-беркут, надзвычай рэдкі госць у Беларусі. Кожнае крыло гэтай птушкі даўгае аднаго метра. Вага яго каля 8 кілаграмаў. На здымку: М. І. Ляўковіч са сваім трафеем.

РЭДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ.

НАШ АДРАС

Мінск, Ленінскі праспект, 77, Дом друку. Рэдакцыя газеты «Голас Радзімы».

У ГОНАР НАШАГА КРАЮ...

(Пачатак на 2-й стар.)

аршанскія швейныя машыны, беларускія тэлевізары, радыёпрыёмнікі. Хіба не пра ўзровень тэхнічнага прагрэсу гаворыць такі факт, што па выпуску металарэзных станкоў на душу насельніцтва Беларусь даўно пераўзышла такія краіны, як Англія, Францыя, ФРГ, па выпуску трактараў — Англія, ФРГ, Злучаныя Штаты Амерыкі? Велізарная карта-стандэ непадалёку ад увахода ў павільён БССР расказвае аб тым, як у рэспубліцы праводзіцца электрыфікацыя. Да 1965 года Беларусь стане поўнацю электрыфікаванай рэспублікай.

Аб сапраўды сучасным узроўні навукова-тэхнічнай думкі беларускіх вучоных, інжынераў, рабочых сведчаць і навінкі беларускай прамысловасці, што экспануюцца сёлета на ВДНГ. Гэтыя машыны і вырабы, магчыма, не такія ўжо унікальныя, але зроблены яны вельмі дображасна, па-сучаснаму прыгожа, эканамічна, з выдумкай. Наведвальнікі падоўгу затрымліваюцца ля стэнда з новымі прыгожымі гадзіннікамі-медальёнамі, ля універсальнага фотаапавелічальніка, ля новага чатыроххуткаснага прайгравальніка, ля мініятурных прыёмнікаў «Мінск» і «Нарач», ля новых узораў газавых пліт, ля апошніх вырабаў беларускіх складуваў, якія ў сваім майстэрстве паспяхова даганяюць і пераганяюць чэшскія сяброў... А вось яшчэ вельмі цікавыя навінкі: эканамічны з высокай праходнасцю грузавы аўтамабіль «МАЗ-500», з кабінай над рухавіком магутнасцю ў 180 конскіх сіл; самаходны скрэпер «МОАЗ-Д-562»; сучасная мэбля з гнутка-клееных дэталей з прымяненнем новых сінтэтычных матэрыялаў. У Беларусі за апошнія гады з паспехам развіваецца хімічная прамысловасць, таму многіх ужо не так здзіўляе апошняя навінка: машына для рэзкі блытанага шаўковага валакна на штпель. А колькі тут узораў тавараў шырокага ўжытку: і бялізна, і трыкатаж, і абутак, і верхняя мужчынская і жаночая вопратка, і галантарэя... І ўсё гэта зроблена на прадпрыемствах Беларусі, зроблена рукамі нашых цудоўных працаўнікоў. Чалавек працы, герой працы — вось хто ў нашай рэспубліцы «зорка нумар адзін», вось хто карыстаецца ў нас найвялікшай папулярнасцю.

Пераканацца ў нябачаным росквіце беларускай савецкай культуры, навукі, мастацтва можна не толькі на Выстаўцы, але і проста ідучы па вуліцах, плошчах і бульварах сённяшняй Масквы. Афішы, расклееныя па ўсім горадзе, аб'яшчаюць аб тым, што ў Крамлёўскім тэатры адбудзецца некалькі канцэртаў саліста Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета З. Бабіян... У выставачных залах Акадэміі мастацтваў Саюза ССР — юбілейная выстаўка выдатнага беларускага пейзажыста мастака В. Цвірко... Вялікі попыт на беларускую мастацкую і спецыяльную літаратуру ў кніжным магазіне саюзных рэспублік, што знаходзіцца ў самым цэнтры па вуліцы Кірава... Імем легендарнага героя беларускага народа Канстанціна Заслонава назвалі нядаўна супрацоўнікі Міністэрства шляхоў зносін свой новы піянерскі лагер... Непадалёк ад Крамля, па вуліцы Горкага, будзеца гасцініца, якая будзе самай камфартабельнай і прыгожай у Маскве. Назвалі яе ў гонар беларускай сталіцы — «Мінск»...

Вечарэ. Асенняе сонца хаваецца за дахамі дамоў, доўгія цені працягнуліся па тратуарах, па асфальту і бруку вуліц. У паўднёва-заходняй частцы Масквы ў гэты дзень ажыўленне, паязды метро, тралейбусы, аўтобусы, трамваі перапоўнены. Масквічы спяшаюцца на Цэнтральныя стадыён імя Ул. І. Леніна. Сёння тут адзін з цікавейшых футбольных матчаў сезона: маскоўская каманда ЦСКА сустракаецца з мінскім «Дынама». Маскоўскім балельшчыкам давялося ў той вечар сапраўды «пахварэць»: іх любімая каманда прайграла. Але «хварэюць» масквічы аб'ектыўна: вельмі часта на трыбунах чуліся воплескі ў адрас беларускіх футбалістаў, якія гулялі вельмі дружна, напорыста тэхнічна і забілі ў вароты ЦСКА два «сухія» галы...

Спяняюцца паязды... Відаць, і людзям вось так патрэбна калі-небудзь спыніцца... Але хіба можна ўявіць сабе прыпынак у нашым імклівым жыцці? Кожная новая вышыня, якую ўзялі і будуць браць савецкія людзі, — гэта не прыпынак, а стартавая пляцоўка для новых велічных узлётаў на шляху, асветленым Праграмай Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

В. НІКІФАРОВІЧ.